

EPIGRAPHICA & SEPULCRALIA

VI.

EPIGRAPHICA & SEPULCRALIA

VI.

Fórum epigrafických a sepulkrálních studií

Editor
Jiří Roháček

artefactum

Praha
2015

Vydalo:

Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i.

Editor:

Jiří Roháček

Tato publikace vyšla s podporou Ediční rady Akademie věd České republiky.

Recenzovali:

prof. PhDr. Hana Pátková, CSc. a prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CS.

Redakční rada nakladatelství Artefactum: Beket Bukovinská, Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i. – Andrzej Kozieł, Uniwersytet Wrocławski – Vojtěch Lahoda, Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i. – Jana Pánková, Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i. – Roman Prahel, Univerzita Karlova v Praze – Dalibor Prix, Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i. – Jiří Roháček, Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i. – Lubomír Slaviček, Masarykova univerzita, Brno – Juraj Šedivý, Univerzita Komenského v Bratislave – Alena Volrábová, Národní galerie v Praze – Jindřich Vybíral, Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze – Marek Walczak, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

© Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i., a jednotliví autoři.

Jednotliví autoři odpovídají za původnost svých příspěvků, dokumentace a za vypořádání autorských práv.

ISBN 978-80-86890-83-8

ISSN 2336-3363

Obsah / *Table of contents*

Úvodem / Introduction (Jiří Roháček) 9

Studia

ŠTEFAN ORIŠKO, Poznámky k typológii a ikonografii náhrobníkov
románskeho obdobia zo západného Slovenska / *Notes on the Typology
and Iconography of the Tombstones of the Romanesque Period
from Western Slovakia* 13

MARCIN SZYMA, The 13th Century Sepulchral Chapel
in the Benedictine Abbey in Lubiń / *Sepulkrální kaple ze 13. století
v benediktinském opatství v Lubini* 35

PETR CHOTĚBOR, Původní podoba náhrobku Petra Parlěře
v katedrále sv. Víta / *Original Appearance of the Tombstone of Peter Parler
in the Cathedral of St Vitus* 59

MAREK WALCZAK, Topography of the Royal Necropolis at the Cracow Cathedral
in the Middle Ages / *Topografie královské nekropole v krakovské katedrále
ve středověku* 67

JAN CHLÍBEC, Bronzová sepulkrální plastika v Čechách od středověku
do konce vlády Ferdinanda I. / *Bronze Sepulchral Sculpture in Bohemia
from the Middle Ages to the End of the Reign of Ferdinand I.* 91

MIROSLAV ČOVAN, Epigrafické a sepulkrálne pamiatky pánov z Brezovice
v stredoveku a ranom novoveku / *Epigraphic and Sepulchral Monuments
of the Lords from Brezovica in the Middle Ages and Early Modern Period* 105

ŠÁRKA GANDALOVIČOVÁ, Mříž jako součást hrobového prostoru /
Lattice as a Component of the Tomb Area 139

MILAN SVOBODA, Sepulkrální památky nižší šlechty na Frýdlantsku
v 16. – 18. století (Vývoj bádání, výsledky, výhledy) / *Sepulchral Monuments
of the Lower Nobility in the Frýdlant District in the 16th–18th centuries
(Development of the Research, Results, Prospects)* 161

MARIE VÁLOVÁ, Náhrobek Vladislava I. v kostele Nanebevzetí Panny Marie v benediktinském klášteře v Kladrubech / <i>The Tombstone of Vladislaus I in the Church of the Assumption of the Virgin Mary in the Benedictine Cloister in Kladruba</i>	177
OLGA MIRIAM PRZYBYŁOWICZ, Z badań nad obrządkiem pogrzebowym klarysek – liturgia i miejsca pochówku w klasztorach na ziemiach polskich / <i>From the Research of the Funeral Rites of the Poor Clares – the Liturgy and Places of Burial in the Cloisters on Polish Territory</i>	201
EVA JAROŠOVÁ, Tuoniova vlast věčná – podoby funerální kultury raného novověku ve Finsku. Vybrané příklady z katedrály v Turku / <i>Tuoni's Eternal Homeland – Forms of Funerary Culture of the Early Modern Era in Finland: Selected Examples from the Cathedral in Turku</i>	225
ZUZANA MACUROVÁ – ZDEŇKA MÍCHALOVÁ, Historismus, konverze a rodová memorie v kostele Boží Prozřetelnosti v Šenově / <i>Historicism, Conversion and Ancestral Memory in the Church of Divine Providence in Šenov</i> ...	249
MARTIN PAVLÍČEK, Ke genezi a podobě epitafu Karla I., knížete z Liechtensteinu v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Opavě / <i>On the Genesis and Appearance of the Epitaph of Charles I, Prince of Liechtenstein in the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Opava</i>	263
VLADISLAVA ŘÍHOVÁ, Kresebná alba náhrobků Václava Michaela Voláka / <i>Drawn Albums of Tombstones by Václav Michael Volák</i>	277
DAVID PINDUR, Jezus rzekl... Evangelické sepulkrální památky tolerančního období na Těšinsku / <i>Jesus said... Evangelical Sepulchral Monuments of the Tolerance Period in the Těšín District (Cieszyn Silesia)</i>	291
JANA BĚLOVÁ, Nápis z litinových náhrobků na Podbrdsku v 18. a 19. století / <i>Inscriptions from the Cast-Iron Tombstones in the Podbrdy District in the 18th and 19th Centuries</i>	339
VOJTĚCH KESSLER, Petrifikace vojenské paměti versus pieta. Válečné pomníky a hromadné hroby v jejich historickém provozu / <i>Petrification of Military Memory versus Piety. Military Monuments and Mass Graves in their Historical Operation</i>	363
MARTA HERUCOVÁ, Epitaph Epitaf od Antonína Normana Brandla a iné sepulkrálne bohemiká, moraviká a silesiká 19. storočia na Slovensku / <i>Epitaph by Antonín Norman Brandl and other 19th Century Sepulchral Bohemicas, Moravicas and Silesicas in Slovakia</i>	377

PAVLA MACHALÍKOVÁ, Návrhové kresby Wenzela Führicha pro náhrobky a pomníky / <i>Proposal Drawings of Wenzel Führich for Tombstones and Monuments</i>	413
MONIKA ERETOVÁ, Sepulkrální dílo sochaře Franty Úprky / <i>Sepulchral Work of the Sculptor Franta Úprka</i>	425
KARIN PÍSAŘÍKOVÁ, Architekt Čermák a jeho brněnské náhrobky / <i>The Architect Čermák and his Brno Tombstones</i>	455
Materiae, Acta	
JAN CHLÍBEC, Grafická předloha výjevu Nanebevstoupení Páně na epitafu Floriána Griespeka z Griespachu / <i>Graphic Pattern of the Scene of the Ascension on the Epitaph Florian Griesbeck of Griesbach</i>	471
ZUZANA ČOVANOVÁ JANOŠÍKOVÁ, Sepulkrália farára Michala Alfonsa v piaristickom kostole v Podolínci / <i>Sepulchra of the Parish Priest Michal Alfons in the Piarist Church in Podolíneec</i>	475
JANA BĚLOVÁ, Mřížová kaple sv. Norberta v kostele Nanebevzetí Panny Marie na Strahově / <i>The Lattice Chapel of St Norbert in the Church of the Assumption of the Virgin Mary at Strahov</i>	481
MILAN HLINOMAZ, Někteřá sepulkrální curiosa a enigmata / <i>Some Sepulchral Curiosa and Enigmata</i>	487
IVAN HLAVÁČEK, Recenze: Juraj Šedivý a kolektív, Latinská epigrafia / <i>Review: Juraj Šedivý and team, Latin Epigraphy</i>	495
JAN CHLÍBEC – JIŘÍ ROHÁČEK: On the Review of the Book Figure and Lettering / <i>Ad recenze knihy Figure and Lettering</i>	499
Seznam vyobrazení / <i>List of Illustrations</i>	503
Seznam autorů / <i>List of Authors</i>	523

Úvodem

Introduction. *Another volume of the forum of epigraphic and sepulchral studies brings contributions from the 12th international session on the issue of sepulchral monuments *Iustorum autem animae in manu dei sunt*, which took place in Prague on 31 October – 1 November 2013 and 13th international session on the issue of sepulchral monuments *O mors, quam amara est memoria tua*, which took place in Prague on 30 October – 31 October 2014, which are supplemented with other texts from the area of closely connected disciplines in real practice – sepulchral research and medieval and modern epigraphy. Contribution of the widest chronological, thematic, disciplinary and methodological scope and contributions of renowned Czech and foreign researchers along with a selection of quality papers by researchers of the rising generation are consciously juxtaposed. It is the only way to overcome the undesired tendency toward narrow specialization in favour of the idea of the gradual building of an interdisciplinary methodological and factual basis for further research.*

Keywords: proceedings, sepulchral monuments, art history, history, epigraphy, interdisciplinarity, methodology, Central Europe, 12th–20th centuries

Řada *Epigraphica & Sepulcralia* vznikla jako publikační platforma pravidelných zasedání k problematice sepulkrálních památek. Tyto mezinárodní konference se každoročně konají od roku 2000 a brzy se zapsaly do povědomí české i evropské odborné veřejnosti. Většinou dvoudenní zasedání jsou zaměřená na téma sepulkrálních památek jako hmotných artefaktů sepulkrální kultury a umění v tradičním slova smyslu, s věcným či metodickým vztahem ke středoevropské, primárně pak české problematice. Nevyhýbají se ovšem ani tématům, která širěji osvětlují kontext, v němž tyto památky vznikaly a funkčně se uplatňovaly. Důraz je kladen na charakter interdisciplinárního, interregionálního a interinstitucionálního odborného setkání. O úspěchu takto postavené koncepce svědčí nejenom vysoká úroveň a stálý zájem kvalitních referujících z celé střední Evropy, nýbrž i každoročně početné auditorium. Svým zaměřením, dlouhou tradicí a krátkou periodicitou jsou zasedání unikátní nejenom v českém, nýbrž i celoevropském kontextu.

Zvyšující se popularita zasedání a z toho rezultující počet kvalitních vystoupení vedl k neustálému nárůstu rozsahu jednotlivých svazků a zároveň sílil zájem badatelské veřejnosti i o disciplinární publikační možnosti nad rámec zmíněných zasedání. Tento fakt vyústil v roce 2011 v rozhodnutí přeměnit řadu *Epigraphica & Sepulcralia* v obecnější fórum epigrafických a sepulkrálních studií s úkolem mapovat současný stav bádání obou v reálné praxi úzce souvi-

Jiří Roháček

sejících disciplín – sepulkrálního bádání a středověké a novověké epigrafiky s tím, že pozornost začala být věnována i příspěvkům epigrafickým z jiné než primárně sepulkrální oblasti. Konferenční příspěvky nadále tvoří jádro jednotlivých svazků, jsou však doplňovány i dalšími souvisejícími texty, umožňujícími komplementárnější pojetí tématu. Řada *Epigraphica & Sepulcralia* vědomě vedle sebe staví statě různého chronologického, tematického, disciplinárního a metodického záběru a příspěvky renomovaných českých a zahraničních badatelů společně s hodnotnými příspěvky badatelů nastupující generace a s výběrovými příspěvky regionálního bádání. Pouze tak lze překonat nežádoucí tendenci k úzké specializaci ve prospěch ideje postupného budování interdisciplinární metodické a faktografické báze dalšího bádání.

V předkládané publikaci nalezneme referáty z 12. zasedání k problematice sepulkrálních památek *Iustorum autem animae in manu dei sunt v Praze* 31. října – 1. listopadu 2013 a ze 13. zasedání *O mors, quam amara est memoria tua v Praze* 30.–31. října 2014, doplněné dalšími texty výše uvedeného vymezení.

Jiří Roháček